

Előfizetési feltételek:

Egész évre	4 frt 80 kr.
Félévre	2 „ 40 „
Évnegyedre	1 „ 20 „
Egyes példány ára	— 10 „

Megjelenik minden szombaton.

SZÉKELY NÉPLAP.

Szerkesztői szállás: Nagyszentkirály-utca 27. sz., hová a kéziratok és magánlevelek bérmentve küldendők.

Kiadói hivatal: Nagyszentkirályutca 272. sz., hová az előfizetési pénzek bérmentve küldendők.

Vegyes tartalmu hetilap.

Székelyföldi népbankok ügyében.

(Vegye)
III.

De küssük a népbank megerősödése után annak az anyagi hivatás első és legfőbb intézkedései mellett még műféle szellemi s majd felváltva szélesebb, nagyobb körben műféle anyagi eredményei, hasznai lehetnek.

Eljön a rég várt, rég ohajtott idő, midőn az emberiség megérti isteni hivatását, midőn megszűnik a vérszomj, a harci düh, pártviszály s az érdekek ezer féle elágazása, midőn a kor felemelkedett, szabadelvű szelleme általános boldogságot, örömet, jólétet fog teremteni minden egyes, egész népek, nemzetiségek javára; midőn arra lesz legfőbb súly és figyelem fektetve, midőn csak arról a nagy igazságról lesz szó: Isten képe és hasonlatosságára teremtett emberek vagynunk! —

Midőn, mondom, e szép eszme, e kegyes ohajtás valósul s a béke áll be: unokáink oly megerősödött, virágzó közintézeteket vesznek át, melyre méltánylólág elmondhaszák: harezok, gyvóni szokott ősök méltó utódai a béke napjain a jövő nemzedékért és az emberiségért szép, dicső, nagyszerű miveket vittek véghez, méltók voltak a nagy elődök-höz; a sasok, az oroszúknok nem fajultak el!

Igen, majdan az anyagi jólét elősegítése után a népbank felváltva ezereivel a szellemi térre is kiterjeszti figyelmét; akkor népiszkolákat, olvasókörieket állít fel, majd lelkeszkek fizetését javítja, szépreményű ifju tehetségek kiképzetését elősegíti; országos közintézeteket gyvámolt, akkor a szépre, jóra, nemerre törekvő székely néplapok nem tengődnek mint most 2—3 vagy legfeljebb 400 előfizetővel.*

A népbank erején majdan minden falunak rendes orvosa lesz s nem lesz olyan Csáki szalmája módjára, mint most, elhagyva; majd jég-tíz, és minden elemi károk ellen biztosít magán-és minden közvagyon, egyes marhakar eseteket térít meg, majd, hol a szükséges és körülmények kívánni fogják, elviszi jóindulata áldozatát, s száz, meg száz felé kiterjeszti áldását működéséért.

Mind ez lép, állomképnék, ábrándnak megjárja! — mondani fogják sokan.

Álomkép-, ábrándnak?! Igen, ha mindedig, ugy ezután is — kevés kivétellel s tisztelte és elismerés a kivételeknek — csak pusztá szó, csak

*) Akkor, igen akkor az ily derék és kösüdköz cikkekért, mint a milyenkéll te is t. baromt egyre díszesített a „Székely Néplap”-ot: a szerkesztő, a szokott t. példányon kívül egy-egy bankotát is küld munkatársainak és pedig a Nró 10-esekből; addig pedig meg kell elégednünk a munka, gondi, fáradság és dícsőség, mert hát az eddigi jóvődelemből — ne legyen panaszunk mondva — egy bevezetési papírt s vásárolhatunk volna. De a baromt tudod — vigasztalásul legyen mondom, hogy van más, ki a lap szerkesztése után, mind az clez, gny-és boldog lapok-nyes is 2000 előfizetőnek örvendnek, s ez nagy vigasztalás, s hasznukra is van, — mint az elköszöndök a patkó — de azért ők legyenek boldogok, mi pedig ne csüggyünk, s ép ezért érdemes, a kor szavát megértő tisztelt előfizetőink s munkatársaink felkértem a lap anyagi és szellemi támogatás s közreműködésére, hogy kitérhetőség meg csak előlnek lelet, bebiztosít tisztáink. Szerk.

álbeszéd lesz a hon és népszerelem fogalma, eszméje; ha mint eddig, ugy ezután is a nép sorsának javítása számunk, beszédes szájunk aranyujtása, sallangja lesz; ha mint eddig, ugy ezután is az állam és egyesek a néptől vért, életet, vagyont és az utolsó falatját is száz és ezer uton és módon kiszivattyuzzák; ha minden véret ezután is féregként kiszívják és semmit, de semmit sem tesznek érte; ha ezután is juhnyájnak, vagy igás marhának nézik őt, ki csak arra van teremtve, hogy nyírják, terhet huzzon, kapáljon, szántson, és a kinek ezután is munkája gyümölcsét nagyobbára mások emészték fel!

Nem, nem! Jöni fog egy jobb, méltányosabb kor, jöni fognak lelkismeretesebb férfiak, kik áldozatra, tette, munkára színják el magukat, kik a gabona-magtárak, népbankok s több hasonló újabb, emberséges intézetek eszméjét, tervezetét felkarolják s életbeléptetik, s a népért igazán fognak élni, halni; a kik érzélgő, áradozó szavakban nem lesznek oly dussak, bővelkedők, oly nagy-lelkűek, a kik nem ábrándoznak annyit, mint mi, hanem igazán tenni, munkálni fognak elvégre, a nép javára, boldogságára!

Nem, nem így éreztek, tettek atyáink a dicső honfoglalók éretünk! Ők a késő nemzedékért, éretünk, nemesen, önfeláldozóan megtagadták magukat s drága életüket: s eletek a csaták, a nehéz harezok alatt a nélkül, hogy érezték volna e kedves föld, e drága hon boldogsága életörömeit! Mi, mint tettünk a maradék, jövendő nemzedékért?! Tisztelet a kivételeknek! de tagadhatatlanul áll, hogy sokat eladtunk már is a pántlika-keskenységű földről és a nagyterjedelmű uradalmakból, s dorbézoltunk a kurta kisvárosi kormosakban és kéjelegtünk a londoni, párizsi, bécsi élvadás szállodákban azok árán!

Nekünk ezután nélkülözünk, tennünk, tűrnünk, dolgoznunk sokat, igen sokat álloznunk kell a népért, hogy megerősödjék s öntudatra ébredjen s ezáltal a magyar fajt megmentse, mert hát ő teszi magvát, javát fajunk, nemzetünknek tagadhatatlanul!

Agyvelőm feszül, keblemet a kinyitvótekerese tépi, kinozza valahányszor — mitől Isten óvjon — reá gondolok, hogy jöhetnek oly nehéz idők, mikor két-három évig is egymásután terméketlen, inséges évek állhatnak elő: és akkor, égő fájdalommal kérjük: mi lesz, mi történik a néppel?!

Igen, igen, ha terméketlen évek állnak elő ismételve kérдем: mi történik akkor a néppel, kinek fog számolni lelke az elmulasztásokért?! Akkor késő lesz felkiáltani: ninescen gabona magtáraink! ninescen nép, vagy pénzbankjaink. A történhetől roszról, szerencsétlenségről addig kell előrelátólag gondoskodni, intézkednünk: míg az be nem állt, míg meg nem történt a szerencsétlenség, mert azután: minden sirás, jajgatás, okoskodás, hogy így,

meg annyig kellett volna tenni: nem ér fel egy hitvány tücsökezzombbal!

Honatyák! gondolatok törvényhozás utján a gabona-magtárak, népbankok felállítására elrendezéséről is!

Lelkesztek! s minden igaz hazafiak körlek, kényszerítlek: tegyetek már végre- valahára valamint a nép anyagi sorsa javítása érdekében s gondolatok a gabona-magtárak, népbankok előtettek ismeretes javaslatok, tervezetekre!

És most ugy érzem magam, mintha valami nagy, nagy terü esett volna le mellémről!

Dixi et salvavi animam meam!

Száva Farkas.

Emlékirat

Irta Berzenecze László.

(Folytatás.)

Különb az Angora nevezet nem is a földleirásból tanultam, hanem a nagyatyám Berzenecze Mihálynál lévén, ott több török szönyegek voltak, melyek mint aszalteritók használtak. Nagyatyám az ő szönyegeiről állítá, mikép azok angolai keszeszörböl készültek, mert ott teremnek a selyemszörű keszkek, meg a hosszszörtű fehér maeskkák és kutyák. Ilyeseket magyarázata nekünk nagyapánk, még azt is mendván, hogy a tajtékpija is onnan kerül: ezen tárgyak aztán jól bevették emlékeztembe a város nevét. Éfelétek hallék Angoráról, de aligha el egy magyar, széles Magyarországon, a ki nemzetiségünket érdeklőleg, hallott volna valaha ama városról.

Többet az elmondottnál, angolai magyartörök barátomból ki nem vehetek. Ő azonban nem csak Angorát emlegette, hanem a Csángura és Songura hely neveket is, melyek talán egy részét teszik az Ararát hegylánczolatnak — s im hol a Nőé bárkaja.

Azon este egyeb is történt. Engem kifárasztott a cigányfuváros, ki most már a csapatból csak maga volt velünk, felette követelő lón; azért a kormosárossal, ki egy csinos zsidó menyecske volt, ugy intézkedtünk, hogy elhagyván a cigányfuváros, az ő férje vigyen be szánon Galacra. Mintegy 4 óra lehetett reggel, mikor szánra kerültünk, mely aztán vigva haladott Galacz felé.

Galacz, mint Ismailis szabad kikötők, mi is az utazókra nézve azt jelenti, hogy az embernek ezen városokon átmenvén, kétszer kell legitimáltni magát, t. i. a városnak azon végén, hol be- és a hol kimegyen.

Mikor a sorompónál megállottunk, a Kantakuzén testvéreiktől jött egyén velem volt a szánon. Ez is ismét válságos pont volt, de társam bizata, hogy ne féljek., keresztet vetett magára s Isten nevében bement a kis vámbázba, hol ki- s bejártak az orosz meg moldvai katonárok. Ezeket nehéz volt egymástól megkülönböztetni, minthogy azon időben a moldvai katonaság is oroszosan volt öltöztetve, mint ma francziánus. Az idők változnak s mi is velők, s a földnek, hol akkor valek, ezen közmondás nagyon is megfelel.

Tehát egyedül ülök a szánban, és már sürkület volt. Több katonák s gondolom vámbivalati szolgák is jöttek hozzám, kérdézősködni ki én is létemről. Tudakozák, hogy honnan jövök s minő foglalkozásu vagyok? Ezen kívül több újságokat kérdeztek, ha van-e felüle sok katonaság? igaz-e, hogy a muszkák vonulnak ki már az országból? miért nem megyek be a hivatalba, hiszen künn oly hideg van? nem kívánok-e valami italt? Én meg tartottam magam a kapott utasításokhoz, s a kérdézősködnök egy-egy huszast adék, mit ők megköszönvén, eltávoztak. Azt, hogy utitársam oly hosszasan ült a vámszobában, s hogy miért

tarta engemet épen nem kellemes állapotban, azt maig sem tudom. Mint mondtá, papírjaink jó rendben voltak, mikor pedig végre kijött, nem vala időm kérdézősködni. Ő azonban annyit monda, hogy ott sokat hallott olyast, mi reám nézve épen nem kedvező. Több magyart fogtak már el itt s pandur kíséret mellett Brassoba küldötték; azért ő azt tanácsolja, hogy siessek minélelőbb átvezetni a Dunán. A vendégfogadók sem biztosak, mert azokat mind-egyre vizsgálják az őrártók. A legnagyobb ur ma az osztrák consul. Ez okból mi egy ismerőshöz fogunk behajtani, de reméli, hogy én Kuzánál fogok maradni s ez a legbiztosabb hely.

Nem messze a sorompóhoz, egy házhöz hajtnák be. Társam leugrott a szánról s bement, aztán csakhamar visszatért s mondá követném őt. Elindulánk ki az udvarból, s útközben tudata vem, hogy nines vesztetni való idő, hanem Kuzához megyünk, s hogy legjobban, ha ott maradok éjjelre, de még annál is jobb, még azon este átkelni a vízen.

Bemenünk a Kuza udvarára, s társam szöltött egy szolgával, ki megmutatá az ajtót. Mikor a szobába nyitottam, még egyszer visszatérintek, de már akkor vezetőm visszatért volt.

A terem, hova nyiték, egy tágas ebédő volt, hol senkit sem találtam, hanem balról egy oldalszoba feléig tárt ajtómat vérem észre, honnan beszédet is hallék. Betekintettem e szobába, hol a kandalló előtt egy csinosan öltözött barna hölgy ült, ki egy karosszékre dölve, melyetzeljesen szivagató fehérpapirszivart, elyet nem kevésbé fehér ujjával, kedélyesen távolítottá akjaitól, útnak esztvén a főtállhősöket. Más karszékekben, mintegy lépésnyi távolban ült egy hasonlóság barna hajfordos fiatal egyén. Szivarozott ez is, de tisztelletes ülése és módera, rögtön granitákát velem, hogy ez nem a házi ur, mig ellenben a nő azonnal felismerteté a ház urnőjét; s helyesen, mert az ajtóra alkalmazott kopintás után, a delnő kérdezé, hogy ki a? Ő a szárukületben, mely már szinte sötétségé tömörült, engem nem látván; én pedig egy szót sem szólván, a fiatal ur leugrott s hozzám lépett. Most én jöreggelt kívánván, kérém, ha Kuza ur hon van-e? Az ifju engemet tetőtől talpig megszemlélvén, kis vártatva tagadól felelt. „Ugy talán lehetnek szerencsés a nagyságosasszonyval szállhatni” szölek; mire Kuzáné asszonyság felállt s hozzám jött.

Akkori rendkívüli helyzetem mellett is, kellemesen hatott rám azon hölgynek kecses és urias magatartása. Nem szökdélt, szinte nem is lépdelt, hanem a legszép arányban közeledvén hozzám; jobb karját felemelé, azt a két ujj közti szivarral balkezére ereszté, s mindkettőt övéen nyugtatván, szemel semmi mozgást nem mutatnak, de azért jól érztem, hogy személyemet egészen látja, sőt gondolataim is jól érzi, csakis szokásból kérdi: „mit kívánom t”

Ekkor kezem gépigely nyult oldalasomban, előveendő a Kantakuzén Leótló kapott ajánlólevelet; de nem is érintém azt, s már eszembe jutott a herceg kívánata, miszerint e jegyzetet csakis a végző kényszerültség esetében veném igénybe, azért kezemet ismét leeresztvén, mondam: „asszonyom! én magyart menekült vagyok, Erdélyből jövök, — ityam a Hangán vezete át, s Kantakuzén Leó, valamint Baltesztán, füvérei is, ide a törvényeszi elnök urhoz utasítottak, ugy hiszem a legyred ferjéhez, de a ki, mint ez az ur monda, nem lévén hon, szabadságot kerék nagyságotat láthatni, mire rendkívüli helyzetem kényszeríti; meglevén győződve asiránt, hogy meg nem vonja közbenjárását, egy ember élete megmentésére.

A delnő megindultnak látszott, s kis gondolkodás után — fenhangon — mintha csak magában beszélne, monda: „igen-igen, megteszünk a lehető.” Azután a fiatal urra ké-

dőleg tekinté, s ő k télem elfordulván, a teremben félfele három-négy lépést tevén és általam kivételten pár szót váltottak. Aztán újra felém fordulva, az urnó szölvött:

„Legyen oly jó, holnap reggel 7 órakor ide jöni! akkor férjem hon leand, s remélem, hogy ő tenni fog valamit. Tehát érte meg jól: reggel 7 órakor pontban. Jó éjszákát!”

Ez az ő visszatérének az oldalzobába és a kandalló mellé telepedtek, ott hagyva engem gondolataimmal. Azaz, hogy a jó éj kívánás, jó út kívánás is vala — kifelé. Feléje merengök, gondolám magamban; nó de késedelemzi szemtelenség lett volna; s megnyitom az ajtót, midőn a házi urnó kiszól, kérdeven, hogy van-e lámpám? — Nincsen — felelém. „Ugy álljon meg kisse! lámpa nélkül ki nem mehet, mert a ki úgy lépik ki, elfogják, bármi nével nevezendő; mely esemény önmek nem volna épen kedvező.” A legvégső megjegyzést némi tréfás hangon ejté, mire én is felelém: némszerint magam sem ohajtom, hogy elfogattassam.

A fiatal ur kijött s a legényt szólítva, mondá neki: kölcsönözne nekem egy lámpát, magamnak pedig, hogy hoznám azt vissza holnap.

Az inas inte, s én követém őt az udvaron át egy útszékebe, hol ő átáda nekem egy papír lámpát, minővel iskolás gyermekkoromban a rórtára szoktam járni. A lámpába tett egy kis fagygyertyát is; én pedig az ő markába egy ezüsthaszant nyomatam.

Kiballagok, s alig értem az utcára, már hallám a patrok masirozását, mire idő óta betanult módorom szerint, hogy gyanut ne ébresszek, szembe menek velök sebesen, s midőn épen mellettek volnék, szől támadt, a lámpa félfordult és meggyült. Én természetesen a földre vetém. A katonák nevettek, de békén hagyták.

Hova menjek? — kérdém magamtól — azonban csak mentem, mig nem érezni kezdem, hogy lejött haladok, s ebből meggyőződésem, mikép most nem azon az úton járok, melyen Kuzához jöttem, mert hiszen akkor épen ellenkezőleg, hegyet kell válni halgóm. Valóban, én most a Duna felé haladok, de aztán megtérvén, az ellenkező irányt kezdem követni.

Lámpám már nem lévén, mielőtt katonára, vagy több mint egy egyén velem szembe jöve, elhuzódtam valamely szögletbe, vagy mellékes utcába.

Ezen kalandozás folytán egy koremsa ablakán bepillanték, s látván, hogy ott csak parasztemberek vannak, bementem és bort rendelék magamnak, s a mellett elalvám. Az alszás mindaddig tartott, mig fel nem taszigálának, mondván: mennék ki, most az ajtót be fogják zárni. Szállást kértem, de a felelet röviden állott, hogy ha ki nem takarodom: kivetnek.

Kimentem tehát, s találék az ajtó előtt egy szekert és a szekér mellett két egyént, kik egymásköztt beszéltek, hogy jó lesz behajtani a vámhöz. Kérdém tőlük: melyik vámhöz szándékoznak? Értésülvén, mikép ők ugyanazon vámhöz tartanak, melyen én is utitársam Tekucs felől bejövök. Követém a szekert oly szándékkal, hogy az ottani hivatalnokokat megkérdezném, nem ismerik-e a házat, melyhez mi behajtottunk volt? De mikor a vámhöz érkezünk, ott — talán szerencsémre — minden be volt zárva.

(Folyt. köv.)

Emelgetem még...

— 1866 —

Emelgetem még néha, néha
Habzó poharad, szerelém!
De ajkaim hátra szíjrák,
A régi lángot nem lelem.

Lepillantok még néha, néha
Bérezdőtől ábránd-világ!
Kék fátólt már nem szó a távol,
A völgybe' nincs a sok virág.

Lábam alatt reszket ragyogva
A dicsőség, e szép patak!
Egykor vágytam fürdőni benne,
Hajjal még nem eszlantak.

Előttem és mögöttem minden
Ah minden egészen mi más!
Honnan van e titkos különbség?
Honnan van e megváltozás?

Kérdem — és ifjúságom fáján
Megzörren egy késő haraszt...

Zörög, zörög... ah értem, értem:

Tuldták régen a faszat!

Bíró Elek.

A hős székyei leány.

(Történeti beszély a székyek múltjáról)

Zombori Gedőtől.

(Folytatás.)

— Remelj, remelj — suttoga a hölgynek szíve, és a szerelmem nem keres okot, nem buvárol, nem kutat. Szív a szíven dobogott s e kéjnek mámorában felelve volt minden; a szív boldog volt kimondhatatlanul, és sebes lüktetése nem mondotta: téged pártéledek választanak el kedvesedtől, szíved hasztalan vágyik, hasztalan szeret, el fog, el kell hogy éjjen önlángjában.

Oh hogy miért nem tart e boldogság örökké. Miért is tépik le a szerelmeid vadkezek és szűzies fátólt. Miért nem lehet így szeretni örökre, így szeretni s ilyen boldog lenni! Örömmel töltötte meg „Áhrimán” a kehelty, „Ormuza” egy cseppet adott bele; megőlesitén e csepp a keserv egész tengerét, de e csepp a boldogságtól nehezen a kehely fenekére száll, s midőn már kiittuk a keserít, s következnek az édes: a sors, az emberek, vagy önmagunk elkajnik ajakunktól a kehelty s eldobjuk magunktól; aztán felszedjük az összetört darabokat, elrajuk szívünkbe, s ez az emlékezet, a mely többször vérez, s többször mérgecsiti a sebet, mint gyógyítja azt. Pedig oh mint szeretünk, oh mint akartunk boldogok lenni!... Tán e fájó gondolat ráta fel az ifjat is a boldogság álmalból, mert szomoruan szólt:

— Oh, ha atyád látná, mint szeretlek és mint össze van forva boldogságunk.

Az ifju arca, hogy egészen el ne boruljon, megcsókolta magas nyílt homlokát, s ő, kinek lelke egészen összetörve volt, most mint a vigasz anygala állott kedvese elborult lelké fölött.

Minő szép az a szerelem, egy mosoly bevilágít egy egész sötét életet, egy kézszerítés erőt ad a haldoklónak, egy esők visszahoz az éltre, egy esőtől üdv lesz a kárhozat...

Ifju és leány! kinek kezébe jutnak e sorok, oh nyissátok fel szíveiteket az élet napjára, a szerelemnek áldó sugárai előtt, s a melyet ezek fakasztanak az érzelme-virágot, önzés, szamítás és érdek nélkül, annak nyújtatók, a kinek e varázshatalma van szíveket felett. Az élet sokkal fog adós maradni, ti ne maradjatok magatoknak adósok a legtisztább gyönyörrel. De mondjátok talán sokan:

— Szeretünk egykor mi is és még sem vagyunk boldogok.

Ha szöttekintünk az életben, fájdalom, sokszor igaz: a házasságok, melyeket a szerelem látszik kötni, nem mindig boldogok. Önmagatokat eszlátók meg boldogtalank. Szeretettek ti, de nem a lényt önmagáért, ennek fogyatkozásait az érzékek mámorra, a szamelté gátlagság, itt a rang takarta el s azemelik elől a tárgyra fénykört e vont. Hígyjétek nekem, ha érdeklmenten, tiszta szerelemből választottatok, e viszony az élet minden változatában nem lehet más, mint boldogító. A férfiből a nő eszlálhat anygalt, ordogót, de a nő átváltoztatni állandóan, a földön nincs erő, nincs hatalom, csak egy Aspasia volt és csak egy Perikles! Az életet csak egyszer éljük: örömet, fájdalmat, hitet, reményt, tudalmat, mindent eltakar a szív. Vigyázzatok, midőn elmondjátok e szót: „örökre!” Tiszta szent legyen az érzelme, a mely szíveitekben hangot ad; mert oh mi lesz abból, mely midőn forrón lüktet, a szív is csak halvány világot ad, de nem melegít; mi lesz abból, ha majd a vér kiből, a kedv beborul s a vágyak végső lobbanata is kialudt!?

Ugy szeressetek, hogy egy pontban éjjen egész lelketek, összeforra abban ábránd és való, hogy akkor beszéljen legelőbb szíveitek, midőn ott hallgattok egymás kobelén, s egész lélekvilágotokban hangozzok vissza, a mit a kebletekből tisztán elfakadó érzet morajaként zög vissza egyenlően.

— Örökre tiéd!

— Örökre tiéd! — e hangzott az ifjak ajkán.

Az ifju elavozott s nehány per múlva mogorva ősz állott a reszkető leányka előtt. Az öreg Bogáti János volt ez, Bogáti Gáspár fivére a szép Eszike édesatyja.

— Már rég kereslek!

— Virágaimat ápolám kedves atyám — szólt a megszólított, miátt nem fitkolhatva könyeit, csak gyöngyökétt peregtek bánatos arczára.

Minő fájdalom helyzetben van a leány szíve, ha a szülői szigor elfojtotta a bizalmat, s előre szerelmeinek fájó könyeit nem sejtetha a szülői keheltye, s ráborulva nem zokoghatja, hogy szeret, szeret és szenved. Bogáti János, a mogorva székyei nemes, nem volt fogékony a gyöngédebb érzelmek iránt, s most is a szívjóság és nyerseség sajátos vegyülvével szólt.

— Miért a könyök, a gazdag Baeczó Tamás uram ő kgyelme épen most kérte meg kezedet, s én kész örömmel oda is adlak. Örvendj, s ne sírj!

— De én Baeczó Tamást nem szeretem! tordélek a könyező Esztkike.

— Tudom — felelt mogorván az ősz széky — megtudod, ki zsarnokot szolgál, annak nem adlak, habár csillag volna is a homlokán. Az árulónak hála! és nem leány!

Az „áruló” szóra a kedves hölgy, sértett büszkeséggel emelte fel fejét, s a honszerelmem szent tüzet villogott a két nefejejts, melyben imént még szívejelének harmata, a köny rezgett.

— Székyei leány vagyok, áruló! a székyei leány nem szeretethet! Lázár nem áruló; atyám én nő vagyok, a nő szív csak érzi, de nem érti sokszor a hon baját; de annyit tudok, hogy ti és vezéretök Bekési árulja a hont, midőn idegen nemzet segélyével építi hatalmát. Te beszéled nekem dülő nemes hadakról, midőn ringattál térdéiden; sokat pihentél tán a haza vértől ázott röge, hogy újból ránt zudjátok? Szabadságot kerestek? Hát megadják-e azt más a magyarnak, mint a magyar? Kardot vontatok, azt mondjátok: a leigázott székyei ősi törvényeirt. Szabadságot ára idegen szolgátság lesz, atyám, látjátok! Ugy érzem ezt atyám, így érzi ezt Lázár is, s az én szívem, az ő szívével együtt dobog!

Oly magasztos arczal mondta ezt a szép hajadon, hogy közelbe még az én öreg szívem is fellobogott volna, s ha leányom lett volna, örömitásem eszlátom volna meg a zengzengzeten beszéző két rózsalevelet, s így szóltam volna hozzá, de így szölok hozzá: tiok is szép székyei honlányok:

— Ilyen légy édes leányom; a magasztos érzelme, a lelek fenkölsége teszi bájoslora a hölgynek arczát, érzelmele e gyujt, örökre szíveinket e léneolja hozzatok! Houfi erény dagaszsa a hölgykebelit, irányt az ifjunak, téf-vágyat a férfinak ez adjon. Ha mondja az ifju, hogy szeret, kérd meg: szereti-e már a házat, ha szép kezeldért esd, tud meg; mit tett a honért, kiérdemelte-e már a boldogságot. Ha így teszsz leányom, ha így teszsz hazám leányai, édes magyar hazánk szabadsága felvirul; s ha jön idő, a midőn a béke olajjaga villogó karddá lesz a szabadság és dicsőség hehelleteré a hősök kezében, ha ti himzitek a zászlot: a talta boldogság lesz elvözenni, s az ifju harezolni fog, mint orszlán, hogy sebeket kosse he — a csaták rózsáit — a sebeket. Nagy idöket élünk, unokáink nem fogják hinni, ha majd elbeszéljük, hogy a hitszöges kigyója magát gyemántgyürtü helyett árultatta; a népek őrangyala megújítja a küzdes iskoláját; nem kéj, nem mámor, tett vár most reánk, ti mondjátok e szót:

— Együtt leszünk!...

(Folyt. köv.)

Az elöpataki fürdő.

Az 1864-dik év nyarárt a Székelyföld bettazására szántam volt. A Székelyföld, lakóinak egyszerű viselete, életmódja, foglalkozása, sajátosága észjárása, piratlan vendégszeretete stb. mellet: méltán dicsökehdhetik természetesi kincsével is, melyek azon földnek csaknem minden zugában különféle alakban találhatók. Útazásom alatt egybeket mellett a fürdők megtekintésére is nagy figyelmet fordítottam. Czel-ni tüztem ki, hogy azokat rendre ismereteni fogom. Ezúttal tehát Elöpatákat — mely Felsőfehériben ugyan, de a Székelyföld közé van ékelve — az erdélyi fürdők királyát akarom székyei atyáimfainak bemutatni.

Az elöpataki ásványos-vizek Erdélynek délkeleti részén az Öt völgyének egyik mellékágában, Brassó és Seps-Szent-György

között, amattól három, ettől négy órányi távolságra fekszenek. Három jó karban tartott úton lehet hozzá jutni; egyik Brassóból, másik (Udvarhely felől) Erdővidékről vezet oda, mely a brassóval Árópataknál egyez olvad, és a harmadik Háromszék felől jöve, Seps-Szt-Györgyről. A tulajdonképp Elöpaták helységét mintegy 160 ház képezi, mely 500 állandó lakósszámmal. A források e helység közepében szétszörva egy völgyben fekszenek, mely sok helyen oly szűkék válik, hogy csak az útnak és egy csorompóló patakának engednek némi helyet, s sok helyütt még azzal is fősérnykedik. A völgy egyenesen nyulik nyugotról kekelet irányába, s hossza mintegy ötvenegyd mérföldnyit lehet.

Éghajlata általán véve, kedvező; s már fekvése által is meg van óva az északi szelektől; de minthogy a déli hegyorsók alacsonyabak, a napsgarak csaknem estig bejuthatnak. Nyárban közönséges hőjárás alkalmával a légmérséklet reggel + 9°; délben + 17°; este + 14° R. mutat. A furdőnyit rendezes június hó derekán kezdődik, tart augusztus végéig; azonban gyakran október végéig is enyhe és állandóan derült időjárásat találhatni.

Elöpaták savanyuvizeit öt forrásban buzognak fel, melyek közül három ivásra, kettő fürdesre használtatik. Az ivókútak (Óskút, Újkút, Annakút) vizét 1852-ben Schuell Péter és Stenner Gottlieb urak vegytanúsítást vétek volt; melyek közül főleg az „Óskút” tánt ki izére és tartalomgazagságára nézve. Általán a vendégek által is leginkább az használtatik, s ez szerző meg rövid idő alatt Elöpaták világszeret elhíresített nevet. Az „Óskút” vízmérséklete + 8-8° R. Fajsulya 1-005092. Íze kissé csipős, kollemes; színe gyöngyözö tiszta; felmelegít, vagy levegőre hosszabb ideig kitéve, a szénas nagy részét elveszti, homályos lesz, és barnás-sárga üledéket képez. A más két kút vizé is ugyanazon vegyértékeket tartalmazza; csak kisebb mértékben.

A pontos vizsgálatnál fogva az elöpataki víz a túlyomában szénasavas szikéleget tartalmaz, egyéves, vasas savanyúvizekhez tartozik. Hasznolt a bártfai, furdó, gleichenbergi, kissingi, karibsbai és maribabai ásványvizekhez, melyeket azonban vasas és szénasavas szikéleget tartalmaz, azonkívül nagymennyiségű szabad-szénasavval bővölődik, és főleg azáltal is kitűnik, hogy haslajtó közepesokat tartalmaz, melyek gyögyerejü hatását nagyban előmozdítják.

Az elöpataki savanyuvizeknek gyögyerejü hatása a betegséghez mérten rendezett italhasználatnál mutatkozik. A hádák vagy szabadbani fürdes is lényegesen előmozdítja ugyan az italbéli gyögyéhszámolatot; azonban ez itt mégis másodrendű dolognak tekinthető, s igen sokan csak a testnek közönséges tisztántartásáért használják; nem volt még arra esz, hogy valaki kizárólag a napotait fürdes végett kereste volna fel Elöpatákat.

E víz italhasználatá általán a belső, máj és vese elválasztásait mozditja elő, és pépes hasürüldést okoz, és pelly oly kiméletes módon, hogy semmi gyögyeséget nem hagy maga után. Azonkívül vastartalmu által elősegíti a vérköpözödt, a test szöveteinek alakulását; s emellett erősíti a test izomerjét, élénkiségét.

E gyögyvizek használatát e életrendet illetőleg, helyszöke miatt, részletes leírásba nem bocsátoktatam. Erre nézve kimerítő útastást találhatni dr. Meyer Ignác urnak 1863-ban Brassóban megjelent „Útmutatásából”, melyet bárki a fürdő helyiségén olso áron megszerezhet. E helyett szükségesnek látom itt, említeni miüöl elősorolni mindazon betegségeket, melyekben az elöpataki víz már olidig is olajított sikerrel használt és használ. Mindig legjobb sikerrel használtott:

1) A gyermekek beteg állapötában, az ugnevezett atyoma által keletkezett gyögyöngösgégnél, ugyanannak beteges elválasztásainál (szörfölötti gyomorsavany); ebből, vagy a vérnek a gyomorban túlságos bősögeből származott gyömyöngösgégnél, és szabálytalan elválasztásokból származó illült hányásoknál. A májnak duzzadásainál és dagainál, ha ezek annak rosznemű elfajulásából nem származnak; továbbá, májkövörségnél; az epe elválasztásainak megzavarodásánál és az abból keletkezett sápkórnál és epekönnél.

2) A lépdaganatoknál, különösen azon

esetekben, a hol ezek hosszas hideglelésből származtak.

3) Az allert vérmességeben és az ezáltal felteljezett aranyében. A vérhiány (anémia) és sápkörök, ugyazintán a görvelőkörök torpid meibein. Végre az idegenszert különféle bajjaiban (hypochondria, histeria) melyekben a testnek eddig említett kóros állapotaiból származnak.

Nevezetes azon észrevétel, miszerint az elöpatái vizek használatára erős vérgestőlknél szelhdésre és vérzésre való hajlammal a szívnek és a nagyobb véredények szerves nyálvalyáinak, a vizkórság némely nemelnd és a már előrehaladt tüdővésznel káros következményü lehet.

Az elöpatái furdó történetéből és jelen állásáról kevéseket jegezzük meg. E vizez 1822 táján fedezték fel, s akkor még azon helyen, hol most oly izletes kúlsüji és kényelmes furdó lakok vannak: kaszálok és szántó-földek állottak, s egész Elöpatákát egy nehány szétszórt parasztház tette. Mint sok más furdó eredete, úgy ez is a nép közt különféle mesekkel van összeköve. Ezeket mellözve, csak annyit említnék meg, hogy feltalázása után legelőbb a környéken lakók kezdték használni, s így jó hatása kitünvén, esakharan mind több vendégcsoportot esalt maga körébe.

Időnként az erdélyi magyar nemsek közül többen állandó birtokot szerettek a források körül, hova aztán a vendégek számára kényelmes nyári lakokat keztek építtetni. 1837-ben épült a melegfurdó, té szobával, mely most is jó karban áll. Elöpaták azonban csak 1850-ben innen kapott általános hírne: s kezdtek népebben gyökeezni, miután vízének alkatrészei alaposan megvizsgáltattak, s birtokosai is mindent elkövettek a vendégek érdekében. E furdó már ma kizárólag csak az említett birtokos urak sajátja, kik hisonkenten vannak; az ivókutak, furdóházak, sétányok és egyéb közlehek körüli építések és igazításokat elejétől fogva a birtokos urak állították ki saját erősenyököl, a tözslakók részvele nélkül. — s e körülményből magyarázható ki már a tulajdonjog is. A birtokos testület egy, mindig ott szokék „furdó-igazgatóság” által gonozza a furdó helyiséget, tettei a bevetelék és kiadásokat.

Az elöpatákán levő számos díszes házak és közeletek közül elsőben is kiemelendő a gróf Nemes Adam-féle furdó ház; ebben lakik a furdó igazgatóság, furdó orvos, posta, rendőrség stb. hivatalok. Továbbá, kiemelendő Elöpatákának: nagyserű furdó sétánya, mely a fókát mellett áll; a kütfelüli része egészen nyitott, másik oldalában a gyógyszerár, könyvesbolt, arany-éksz- s több fényűzős ezikké rakatai helyezkedtek. Nyugati része olvaszobául, szembelölve keleti, alkalomszerleg színház, vagy vizgáldó szolgál. S mindezekben kívül nyitott felében egy pár száz ember, esis, híves időben, kényelmesen elmozoghat. Nevezetes még egy 7000 friba kerülő, többrétolatu hideg-ürdöje is.

Az egész furdón összesen, ideszámítva a helyi nagybirtóra türhető parasztházak szobáit is: mintegy 350 szoba áll a vendégek szolgálatára. A vendégek száma, kedvezo idójáráis alkalmával 7—800-ig is felmegy, kik között idegenek is számosan vannak, de ez idegenek túlyomóna mindig oláhországiak.

Az itt mulathatási költés, a többi, erdélyi furdókhoz mérten, kétségkívül legnagyobbra megy; de aránylag szertelett drágának még sem mondatjuk. A vendégfogadók mind a legjobb névü egyének bírnak, kik telletve jutányos áron adnak elég tisztességes delmeztést. A lakbért illetőleg: vannak ugyan szobák, melyeket napjára egy-egy aranytál fizetnek, de ezek mellett az egyhármad részben olcsóbb lakások is elég alkalmasak.

Végül el nem hallgathatjuk az igazgatóság erélyes buzgalmit. Alig van furdó, hol az igazgatóság oly előzetes lenne a vendégek iránt, amyi mindenféle fáradságot nem kímélve a szenvedők érdekében, mint az elöpatái.

Gergely Lajos.

A keleti ló Európába hozatalának rövid vázlatla.

Annyi bizonyos, hogy egy tartomány is lovat teljes véru ménék nélkül nemesíteni nem képes. Görögországba kell azt keresni, még pe-

dig azon időt, melyben a közonséges ló nemes vérekkel összekeveredett.

Az ásziai ló Európában származott, részint a görögöknek persákkali háborúi, részint kereskedési közlekedés által.

A keleti népek hadakozás alkalmával, táborukba méneket használtak, Herodotus említi, hogy a Xerxes táborabeli 80,000 ló minden bizonynyal töbnyire mének voltak.

Keleten, Barbária nben nem szokás a méneket kikerélni, miután pedig az ily nemesvéru állatok — keleti fajok, Görögországba átplántáltak, azoknak a nemesítésben előmozdítására nagy befolyással voltak gondos ápolás, az ottani meleg éghajl és száraz legelők.

Európai meleg tartományokba, mint Spanyolhomba, Sziciliába, a Kárhágófélieknél több száz évi uralkodásuk idejében hozatták bé az ásziai nemesvéru lovak, Mauritániából és Nubiából, Európa északi részében pedig a Sarmaták nyugot felé lakó nemzetek által terjesztették el a scythiai lovakat, de két főök hátráltatta a honi faj nemesülését: Egyik ok az, hogy a syzthiak lovakat kikerélték, s e szerent kevés méneket tartottak; másik ok pedig a volt, hogy vándorlásuk — foglalásuk idejében, a mint a lithváni, pomeráni, némethoni, helvéziai és Gallia északi tartományaiba jutottak, lovaik a nedves és kövér legelők miatt elkorcsosultak. (Strabo szerint).

Régi Scythiának azon része, mely az Imaus hegye felé fekszik, helyiségeiben fogva épen olyan finom füvekkel ellátott száraz legelőkkel bír, mint Arabia, de aztán szigorúbb helyein a fü nem oly füzseres s hathatos. Azon helyeket baskirok, kirsziszek, bucharok lakják, szép lovakat tenyésztnek, szintugy, mint Ászia déli részében, finom börtök, száraz lábúak, de hiányzik a fej szép alakja, lábvékonyasága, fark és serény finomsága.

Az ásziai lovaknak európaival való összekeveredése további időszekek következtek:

1) A gothok, vándorlászai következtében Európát keresztülkaszul barangolták, északra Spanyolorszáig. Ezen népek szítyia faj lovakat jöttek ki északi Ásziaiból s eszdeltek köztük egyike helyről a másikba meglepedtek, mi által eszközöltetett a szítyilófaj keveredése. Ezen faj keveredése következtében a vég nemesedést ugyan, de a külső alak nem, miután nedves legelőjü tartományokban elenyészett, a száraz legelőjü tartományokban pedig csak a esontok finomsága fejlődött ki.

2) A mörök, 710-dik évbén Spanyolhomba börték, s 800 évig ott laktak, a kik azon időben keleti lovakat vittek be magukkal, s mivel hogy több századokon keresztül lakták Spanyolont, nagy terjedést nyert a lótenyésztés. Különösen Andalusia volt azon hely, hol a fajt tiszta eredetiségben megtudták tartani. A saraén herizegek nagy fényűzésekre a legjobb lovakat hozatták be Spanyolorszáig. Következőleg Európában a mörök idejében jöhettek bé a legszebb arab lovak.

3) A saraecének 732-dik évbén berontottak Frankorszáigba Abd-el Rhaman vezérük alatt 200,000 harcoszsal, s egészen Poitae alá nyomultak, (jelenlegi Viennevármegyé) de Martell Károly őket keményen megverte, s vezérük is elesett, mely alkalmal sok ló maradt zsákmányul a francziák kezébe. Ezen időszekek eszközlése a francziáknak, a lótenyésztésben a nemes vérel keveredést.

4) A keresztes háborúk alkalmával a keleti közlekedés jobban megnyílt. Keresztény fejedelmek lettek uralkadók Epyrusban, Jeruzsálemben stb.

5) Gengis khán seregének költözökös időszekek, ukóják Bathu khán 1212-dik évbén Lengyel- és Magyarorszáig nyomult; a tatárok 1649-ben — Islam Gueraq 300,000-en benyomulva, a több idegen lovakat hoztak magukkal Lengyelorszáigba, mivel ok táborozás alkalmával egy vezetéklova is szoktak magukkal hurcolni, mint rablót lovat.

Ezen időszekek lenne tehát az, melyben a közép-lengyelországi közonséges lófaj az ásziaival összekeveredett s nemesedett, s ezt mondhatni részben honunkról is.

Angolhon tiszta arab vérből nemesítette lovait, s méltán lehet nevezni jeves lovaivert európai Arabiának. Jakab király Barbáriából hozott nemesvéru kanczákat Mares Roial kanczái közül, s ebből származott az nemes angolfajú ló, mely nem tározik el az arabtól.

Az ugynevezett telavér, nyereg alá hasz-

nálható lovak 2-dik Károly király idjéteél számitandók: ezen faj támadt a legnemesebb arab méneknek persiai s barbária kanczákkal való fajosításából, (mely faj igen ritkán kapható volt) s később az igen ritkán sikerül arab kanczák által újított meg. Az Angolhomba nemzett ló száz év mulva is arab marad. Az, úgy, mint az angol, arab, két tiszta véru faj, folyvást atyafias tenyésztésből támadt.

Az a kérdés áll elő: mi az atyafias- vagy rokon-tenyésztés?

Miőn a leghasonlóbb lovak egymással párosítottak s az ivadéknak folytonos szaporítása saját faja által történik, akkor előáll az atyafias tenyésztés; nem lehet attól tartani, hogy más fajokba hanyabtoljék, mivel a kiválasztott kanczát idegen fajból ménel nem párosítottuk.

A különböző nemek párosításából keres-faj idjéteél kik. Sokan esaklatkozak abban, hogy nemtelen keresnek nemeselli párosításból végre is nemes faj várnak.

A keresfaj tenyésztése nem megvetendő, mert ezek is állitnak elő jeles lovakat példa van erre honunkban. Angolhomba a vadász- és könnyű kocsilovak; az ezen faj előállításánál két hibától kell órizkedni.

Először: hogy két különböző faj ne párosítsassék, mert állandó nemesítést nem fogunk előállítani. Ha az ezen hasonló foku keresfaj egymás között szaporítottak, s mindig egyarányu fokon folytattatik a párosítás, akkor ezen állandó fok megtartása sikerül, s marad egy új faj tenyésztése; újul erre egy példa az angol kutyák, barnok és juhok előállításá.

Másodsor: Vannak többen, kik azt hiszik, hogy a kanczák csak mellékbefolyással bírnak, az azt egyedül a nemekbe keresik. Ezen hiedelem minden eddig tett tapasztalatokkal méröben ellenkezik. Két tény elegendő a balhiedelmet megcáfolni. Ha a számár ménlo-kanczával párosítottak, a leendő esikö mindig a lóhoz leendő hasonló, így áll a dolog megfordítva.

Ló méntől és számár kanczától nemzett oszvár, inkább számárhoz, mint lóhoz lesz hasonló. Az éghajlunk változatlan befolyása minden időkorban megmarad ugy az embernél, mint az állatnál, s az is bizonyos, hogy az embereknek ez, vagy amaz lófaj tulajdonaira, a velek való bánásmód következményei maradnak. Az arablónak szelidsége a véle való bánásmódban rejlik, sőt ha azon jámborságot tekintjük, lehetne erkölcsi örökletet hínni.

Közli Köröcsi Jozsef.

Válasz Habakuk testvéreinek Nahumnak.

Olvastam e lapok 29-dik számában hozzám irt leveleket. Köszönöm a biztatást. Itt, hol naponta fényesebbek ezikket hoznak ellentek a román lapok: jól esik tudniuk, hogy odahaza részvelet vannak irántuk, itt lakó magyarok iránt. Félni nem, de aggodni igenis, megtanultunk.

Nem emlékezel a most egy éve itt történt zsidótemplom földulászára? Barátom! még papok is vettek volt részt ebben a vandalsimban s dübögve ordítottak, hogy most már a barátok, a magyarok és németek templomai következnek. Nem mertek bántani, mert a konzulok erélyesen felszólaltak. Most azall fényesötözök, hogy Candianóert viszonzásul velünk fogják megtölteni börtöneiket. Velünk, kik köztük élünk, és mégis olyan halátlanok (?) vagyunk, hogy a románok közös ohajtást ellen müködünk. Míg e sorok sajtó alá kerülnek, addig már Candiano itthon lesz s így a bebörtönzött megmenekedünk, de ismétlem, aggodtunk s tanácskozunk, hogy mit kellene tennünk, hogy a bebörtönözötést megelőzzük. Tudod-e mit végeztünk? Azt, hogy mint eddig, úgy ezután is tiszteljük azon országnak alkotmányát, melynek kebelében élünk, de ha ennek dacára is belölünk magyar Candianoakat erőszakolnak eszmalni, azt tesszük, a mit a galaczi zsidók tettek: a hatalmak pártfogásához folyamodunk. Ez a legjobb reeipe; probatum est. Akkor is azt tettem, miőn egy kultusminister, mint hajdan Ali bég Apafiból ott nálak, belölem erővel papi fejedelmet akart itt eszmalni, és elhunlt tölem e keseru pohár.....

Te egy ury embert említesz, ki hazánkban szellették és sok vizsontagságot után most itt tanárságra vergődött. Esaklatkozol. Ez ury ember itt a semmisítő törvényesség fögyűsége. Tudjuk, hogy ő nemzétünk esküdt ellensége. Erzelmi politikus, ki nem bír a multakra fátyolt vetni,

atyja kivégeztése miatt. De mindemellett ő sokkal inkább el van foglalva, hogyssem közvetlenül dolgozzék a lapokba, ő neki csak bosszus szelleme szállott az ifjuságba. Dáciaia historiaiájából, melyet az absolutismus fénykorában Bécsben adott volt ki. Mint véres onni huzodik át egész művén a magyarok elleni gyulolelet szelleme.

Beszélik öregeink, hogy ezeltől itt tisztelet, de nem gyűlölet, mint most a magyar nemzetet. Köszönjük ezt is az absolutismusnak. Ezt megátkozva, minket gyulölve, hagyaték el Erdélyt és foglalták el itt tanári székeiket 1848-beli szebeni komité több tagjai. A földre vettem mag is kikélt, hát az ifjuság szívebe hintett gyulölet magva. Ha arra szentelték volna életüket, hogy a loigazott magyar haza mellett egy szabad alkotmányu Románia nöje ki magát, tisztelnék öket; de nekik e tér igen kevés volt, s eljő még a kor, miőn maguk a románok belatandják, hogy az ellenük hintett gyulölet magva minő veszedly gyümölesöt termert Romániára nézve. — Gyulöletet predikáltak ellenünk, s mégis elhallgattak, hogy van Erdélyben magyar nemzet egy ezredév óta. Az együgyü román itt azt hiszi, hogy Erdélyt tisztán csak románok lakják s mi magyarok most akarjuk meghódítani az ök véreiket, kiirtani nyelvetek s több efele. Ez legnagyobb hibájuk, hogy elhallgatják és nem mondják meg, hogy van egy darabja Erdélynek: az ugynevezett Székelyország, mely felett még az ég eszilagitt is magyarul nevezik, melynek földjét soha ellen még büntetlen nem taposta. Nem mondják meg, hogy Erdélyben román városok nincsenek, hogy tudományos intézetek, tudomány, kereskedés, ipar dolgaiban alig számitanak valamit velünk szemben, kik természetesen magunk is még sokban hátra állunk. — Szóval sokat beszélnek, mit nem kellene és sokat elhallgatnak, mit az idevalóknak tudniok felette szükséges volna. Azonban lesz maholnap vasutunk és a hamis prófétaállanak tüni fog végörája. — Az itteni kormány szoroszan akarja venni az általános tankötelezést, melynek hitök szerint, az leendő eredménye, mint a „Románul”-ból olvasom, hogy a Kárpátok havasi le fognak duledzeni és aztán leszen egy nagy és boldog Románia a Tiszáig. Én e tankötelezetségek ennel nagyobb esudatvó erőt tulajdonítok. Azt hiszem, hogy megfogunk apadni a börtönök rabjai, a tudomány anyagla leszen a bányák gyonrába és leveszi a rabláncokat s így fog szólni e tudatlan népek: „ti szabadok vagytok. A tudomány gyogyereje felhajtandja a népek szeméit s megismerendü a hamis prófétaikat, kik hiszekény kobeletet kámskányolják. A tudomány és erkölcs villáma megfisztitandja e különben szép hazu levegőt, nem lesznek orosz és más bérencsek, hanem szilárd tiszta keblü hazafiak, kik szomszédaiikkal jó egyetértésben élendek, mert a tolvajszág nem fog teremhetni a levegőben sem az iródkában s így Trajan és Attila utódai elerendjük, mire okvetetlen töreködünk kell: az egyetértést. Hát nálunk mikor hozzák be az általános tankötelezést?”

Isten veled, kiváuja a „K. K.”

R. levelezője.

Hírtársak, július végén.

Tekintetes szerkesztő ur! Mielőtt egyről másról szólnék, szükség magamról szólnom, nehogy valaki azt higgye, miszerint én többséket látszom tollamon állal, mint a mi vagyok.

Tudni kell, hogy én Enyeden feltanultam a poetikáig bezárólag. Bár minden dimissiokor bemutatam az ezredes urnál „puer bonae spei” comendatoriamat, mégis egyezsem csak ottthon marasztaltak s azt mondták: a kapitányi iródban fel van támasztva a „logica,” ezen túl tanuljam azt. Azt hínné az ember elkedvetlenedtem? Nem mondom, hogy az ezredes szavára rózsás kedvem lett, de meghajoltam; lehántam deki ruhámat, harisnyámba, zekébe öltöztem, a feyvert szépen kendőbe takargatva, szegre akasztám, és székegy katona lettem, mint a többi. Csakham kaplár lettem s több tekintélyem volt mint egy provisorialis dülönök — — — Most és is szántóvető ember vagyok. 1848-at átusztam, mint valamelyik nagyapám régen, a mehekötől zsongó harisnáktól. A nyomor napja alatt nem esngedtem, mindig eszembe jutott, hogy poeta voltam. Láttam az iródomal haladását s fájdalommal tapasztaltam, hogy fajtómál kevés sikere van.

Mikor a tiszteletes ur megmutatta: nézze Zsigabá! ezután „Székely Néplap” is lesz, örömben majd kingrottam bürömből. Gondom lón rögtön bekülden érre az előfizetést. Az óta minden számot pontosan elolvastok, megtanulok. A feleségem, mint olyan egyszerű székely asszony, nem adná a világot, hogy én újságot jaratok s azt hiszi, a ki újságot jarat, az több ember másnál. Lehet, de én csak egy gondolkodom, hogy ezt a mi lapunkat, vagy minden székelynek, vagy legalább községeknek jaratni kellene. Ha meg nem haragszik a szerkesztő ur, valamire ügyelmezzem. Hogy e lapot minden székely közzé járassa, majd az alkotmányos tiszti kar utján, a nemzet hasznáért. Lehete eszközölni.* Hiába nő 18 év alatt megszoktuk csak azt tenni, mint parancsnok, mert ilyenkor más felelős. Látja édes szerkesztő ur, az a másik ur, ott Vásharhely, a ki szintén újságot ad ki, a mint hallottam, tisztikar utján küldötte szév felszólításait.

Azt hittem, minden székely, ur és szegény, község és egyház, kapva fog kapni nemzeti lapunkot, de látom, nem minden székely képes felfogni e lap feladatát; sokan, kik magukat uraknak hiszik, még kevesebbet!

A minap történetesen oly hához vetődtem, hol sok uri ember volt névnapj köszöntőn. Nem voltam ismeretlen a háznál. Folyt a bor s a politika, mely több sültelenkedés ment át. Voltak a társaságban tisztas öregek, középidékük és bajszatlan fráterek. Mindre poharat köszöntöttek, a mi eszöbke jutott, talán még Saint Germain hazugságaira is. De mint a nagy király gömöri vendégségben a földmivelők, ugy itt is a székely nép kifejeződött.

Nem állhatam ezt a rettenetes nyelvteliséget, szót kértem egy pohár köszöntésre. „Tudni kell uram — kezdem, — hogy mi székelyek vagyunk. Önök (már t. i. azok, kik eddig tosztozni merészkedtek) ugy jartak ez estvé, mint a szeleburdi gyermek, ki távoli káprázatokon legelteti szemét, míg sok feleséges virágot orra előtt elgázol, vagy hadonázva halad el mellettük. Önök között, mondom, még az is politizál, ki ahoz semmit sem ért; de irodalmi tárgyakkal is emlékeznek. Pedig az a mivel ember, ki hona politikája mellett az irodalom mezején is otthon van. Ifju urak! önöknek eszöbke jutott a „Székely Néplap”-ot, melynek boldogulásiért íhatunk annyit, mint az eddigi tárgyakért összesen.”

Már itt aztán egész lelkesedésem jöttem; eszembe jutott, hogy valaha poeta voltam, elkezdtem verselni, melyet ide is írok. Kérem a szerkesztő urat ne ítéljen meg, ha lautom bekatétekor felszólalok, pedig én „arany”-módon zengenek:

Éljen a székely nép
Boldoguljon kis hazája
Légyen ebbe vezetője
Nagyreményű lapja.
A szerkesztő ki nagy fába
Vágta a fejszéjét.
Emelkedni gardagolni
Lássá kedves népét.
Minden székelyt lengjen által
Honja őszereleme;
Egyver helyett szép kis lapja
Förögjön kezébe;
És tanuljon ebből,
Gazdaságot ípart,
Szellemi fenséget,
Mely három év vihart.

Mátrától „Danáig.”
A székely név lengjen;
Maga pedig ithon
Boldogságban éljen.
Erre poharat áritettünk.
Az ilyen versért tudom megszapszáka a szerkesztő ur, mint Ovidiust az apja.
Nó de én ennél jobbat nem tudok.
— Biz édes Zsiga bátyám! — szóla egy ifju ember — Kejeden még látszik, hogy a poetikát tanulta.

— Látom, hogy ezt nekem maga csufszágból modja — felelek — de maguk tanuljanak többet, hogy el ne maradjanak s az új korral haladassanak.
Később még a bor is kezdett szólni belőnk. Királt volt közöttünk egy „akarattunk ellen indigennál” ur. Velem szemben tilt s a hányzórn, szegény fufza poeta, magasztaltam a

* Mi jól tudjuk, hogy fogna Zsiga bátyámmal, s a többi atyáinkkal, ha egy felvanyi politikai dolgot is írunk. Van rá gondunk. Szerk.

székelyt, mindannyiszor felbiggyesztette ajkát, melyet én is történetesen mindig észrevettem. Már ekkor engemet is kihegyezett vala a „lacryma christi”
— Hallja az ur, ha ön a székely név említésére ajkat biggyeszt, miért házadosott közénk?
— Tetszett nekem — mondá amugy félvállról.
— Ha tetszett becsülje nemzetünket s ezt mutassa ki azzal, hogy prenumeráljon a „Székely Néplap”-ra.
— Annál jobb lapra fizetek, ha fizetek; de egyetlen sincs semmi hasznom.
(Isten ne adjon sok ily embert.)
— Nem jó lap ugye? Ön egyszerre lett-e ur, vagy mi? Nem volt-e előbb gyermek, s nem jó dajkázkodás alatt nőtt-e fel? Emnyi kéréssele egyszerre rohantam meg ezt a szűcsávit.
— Igaz — felelé.
— No tessék rukkoljon be egy egész évi előfizetési pénzzel lapunk szerkesztőségébe, mert ez a lap is még gyermek, de nagyreményű gyermek; s hogy kinője magát, nem fitymálni, hanem ápolni kell. Ez, tudja meg uraságod, oly nemzet lapja, melynek törzsköreiből most két felesős magyar miniszter nőtt ki. Mondjak-e még többet?
— Ne mondjan Zsigabá; szófogadó leszek — felelé az én emberem.

En seni mondok most e tárgyról többet, mert tudom unja az efféle lezékenek az olvasó. Maradok alázatos szolgálja.
Maksai Darázs Zsigmond.

Egyveleg.

* — **Városunk két polgára,** Propst István, nevét „Prépóstira” és Steinbach Ferenc „Kőpatakira” változtatták, felsőbb kegyelmes rendelet közzetételben.
* **Folyó hó 8-án** vezette előlárához győrszentmiklósi kereskedő Dégr Mihály ur városunk egyik szép hajómat, Horváth Anna kasszonyt. Boldogság és áldás frigyoké! Folyó hó 11-én pedig ismét egy szép fiatal övegy, Bánya Anna hajgja el szülőte helyét, Kolozsvárral keresi el a várost, melyből közelebről távoli és közeli vidékekre annyi jeles, szép lányt és nőt hordtak el. A profeta senki sem kedves a maga hazájában; de városunkban mégis, a sok kitanult s maolnap aggregégyeséget érő fiatal ur, sokat tehetne az ívott törzsmozdat megafalására. Csak előre bátran!

* **Egytomból több ott lakó hazánkfa** értesíti kormányunkat, hogy ott egész társaság van, mely a néket feles számmal elcsatvára, vízi oda, s ott aljas czölkora használja fel. Mi is tudunk két nőről, kiket álomlaltal elaltatva, vitték el, de egy oláh hadseregbeli százados megemutette. Még is vannak egyének, kik azt állítják, hogy nincs székely kivándorlás, pedig e nők nagyobb része a Székelyföldről kerül ki.

* **Az idéni termésről írják** a Bánáthól, hogy az ottani buzát 10 magra lehet számítani, ha a mult évben öt millió kőböl buzát adtak el, ugy az idén háromszor annyit adhatnak el. A szőlő is mindenütt szép.

* **A katonaságot polgári ügyekben** felhasználni a törvényhatóságoknak beittaltott. Vajjon az adóexecutio polgári- vagy katonai ügynek tekintetik?
* **Olaszországban** a papok hásságga nagyon foly; s különösen azért, hogy az egyház a nős papokat is meghagyja állomásaitan. Képzhetni, mily lendülettel idá elő a férfiakat tetemesből számlal levő olasz nők között. Hiszünk, hogy most a szépségokról és fehér fátólukról híres genauai nők csakugyan keresetté válnak Hymen piacán.

* **Városunk egy derék polgára,** legifjabb Csiky Márton hosszas, de békésen tört tudósorvadás következtében f. hó 4-én átszenderült ama jobb életre, hol megszűnnek ama lelkifájdalmak, miket ez életben oly gyakran türünk kell. Ott árván maradot gyermek s egy övegy nő könyei hullanak a ravatal gyászára. Nyugodjanak békében porai.

* **A Nagy-Várdon megjelenő „Bihar”** fel-szólal a szesznek „Fleischman” privilegizált rendszere melletti vízzeli felesértéséért. E módszer vírről használ, s ha tán szabályozott mértékkel és helyen kezeltetik, nem veszélyes; de a mulnk, hol rémítő sok pálinkatelep van, semmi ellenőrzés; és Baruch Jeremiás ur, ki a pálinkafőzés járuléka tömeges ezrei fizetéséért kereszte kapott, tán a vitröl nyers anyagot, nagyreményűként sent saját, csakhogy annál jobban rága a szegény napzanos törkát. A pálinkaúrosokra nagyseri ellenőrködés szükséges, hogy a szegény nép végletekre vélemedni kényserülve ne legyen.

* **„Hon”** a polgári házasság mellett vezér-czikkez. A házassaladó urak azonban ne gondolják, hogy ha a „holtomiglant” el sem is mondják, még is oly könnyű polgári házasságban is az elválás. Itt a házassági szerződésnek aztán oly kemények,

hogy az elválni akaróknak nagy gondot adnak. Egyéb-irányt is az mondjuk „jőjjön el a te országod.”
* **Nehány év óta tapasztaljuk,** hogy a tudósorvadás számok egyenlő arányban, így lenne ezt az illóit szakértőknek tudományosan észlelni. A második halálesetünk is tudósorvadás, mely egy 35 éves ifju embert, kereskedő Szabó De metert ragadta ki neje és 4 apró árvaja karjaiból. Nyugodjanak békében porai!
* **Folyó hó 5-én** nemes Maroszeck újonnan megválasztott törvényező, hogy a hir és hírlapok hangját, filét némileg oltalmazhassa, végtárgyalást tartott, s legelső áldozat egy szegény ifju volt, ki egy 70 éves asszonnyal tilt a bűnösök padján; a tárgyat miért a végtárgyalás folyt, itt leirai nem lehet, azonban annyit monduk, hogy a szegény ifju 2 évi börtönrre ítéltetett, de azt is megmondjuk, hogy a bírák közt olyanak is voltak, kik a büntető törvénykönyvet még életökbe soha se látták. Horváth Boldizsár ur! hát Erdély mitor lett basaság!! E szerencsétlen törvényezőkre s annak elhökére, igértünk szerint visszatérünk, aaz egyenként flettörténetet adjuk. Csak sokan méltóztassanak lapunkra praenumerálni.

* **Maros-Vásárhelyt** egész ávát lett, hogy minden választó ember, politikait hitvallását ki nyomatja, s falragosz és házhordásnál nyilvánítja. Eddigelő kettő jelent meg, egyik boráros Lénárt Károly ur, másik egy helyi polgár — kérjük szépen Maros-Vásárhelyt azon ezer számu választóit, kik politikait hitvallásukat nyomatásban kiadni akarják, méltóztassanak e lapok újonmadszázhoz folyamodni; mi olesó, és nagyon jutányos árban, a fogalmazást s kinyomatást elvállaljuk. Megtálalhatni nappal és éjjel a Novák cukrászdában.
* **Nagyon bámulunk,** hogy Ascherman volt honvéd tábornoki ezredes, Görgei védelmére egy egész rőpirattal vesztegette idejét. Ugy látszik a gazdasági-együttel nem sok elfoglaltsága van a titkárnak. Cseszés alkalmával mi is concurálunk ez állomásra.

* **Debreczenben** folyó hó 2-án ünnepelet tartott Nagy Sándor és tizedes társai emlékeztérére, kik 1849-ben aug. 2-án tízzer nagyobb orosz sereg ellen harcolva, tettek nagy kárt az orosz seregben.
* **Ismét egy új lap indult** meg Ungváron, még pedig orosz nyelven. címe: „Világ” szerkesztője: Iantó György, gym. tanár sok előfizető.
* **Mint Fiuméből írják,** a muszka agitáció nagyon foly. Mindenesetre komoly figyelmét igényli kormányunknak és nemzetünknek.

* **A magyar pénzügyminiszterium** nyilatkozik, miszerint hajlandó mindazon fiúnczhiatalnokoknak, kik születtek magyarok s magyarul beszélnek, hivatalt adni. Alkalmoszerüleg kérjük: mi az oka, hogy a miniszteri biztos, Horváth Sándor úr méltóságához e tárgybán felkaldított iskolai bizonyítványokra még mind e ideig késik a válasz? Meddig fog még késni?... sem válasz, sem a bizonyítványok leküldése! Ily eljárás mellett lehet-e remény pályázókhoz?

* **Perczel Mór, Klapka és Vetter** tábornokok a mult hetekben Pestre érkeztek, legnagyobb kitüntetéssel fogadtattak. Természetesen!
* **A Székelyföld képviselői** gyűlést tartottak a Moldva-Oltáhszágba kivándorló székelyek megakadályozása ügyében. Vagyoni hanyatlás lévén a kivándorlások oka: azon pontban egyesültek a vélemények, miszerint ennek megállítás tekintetében kell intézkedni. Helyesen, mert különben a székely sokkal inkább szereti bérczes hazáját, hogyszem rállének ama régi közmondás: „ubi bene, ibi patria”

* **„Haza”** magyar életbiztosító bank megnyerte a legelsőbb megversítést. Érdekes újság, mely mindenesetre megérdemli a közönség figyelmét, mert a biztosító feleket igen szép előnyökről biztosítja.

* **Pesten szent István ünnepe** és ő Pelsőge születésnapját nagy fönyvnyel akarják az idén megünnepelni. Híre van, miszerint az alkalomra a mágnások és méltóságok nagy része Buda-Pestre fog összejöni.

* **A zavarosban minden bűnös** nem bűnös, ifju meg egyiránt szerepet kezd játszani. Tűr István ur is fellépett a szerbek szimpadára, megpróbálód, ha jól adje e Moor Károlyt. Mig e lapok hasádjában igen tisztelt nagyféletrása és viselt — nevezetes — dolgai egész terjedelmében közöltethetnek, bírtak vagyunk figyelmenztetni a nagy községset e valódi magyar alföldi szemfényvesztőre, kind alig volt ember mostanság, ki oly kevés tudománylyal, oly magas polczra hígott volna. Hol van csak levele uraim azon köpöny, melyet Kárpádnál viselt, s melyet cserébe adott ama híres fejtkötőrt? Majd szállunk rája!

* **Az országgyűlés** hírszerint aug. 15-ére fogujból összejáratni s pedig azért oly hamar, hogy igen fontos kérdések elintézésé van tervben. Vajjon nem a miniszterium címének megváloztatása, „második felelős független magyar királyi miniszteriuma” autonomia és szabadválasztás melletti. Ez is kitalálják Pesten, pedig Európa szemmel-füllet ide néz és hallgat, hogy — tanuljon.

* **A magyar ezimeres steuerant** miatt félünk szólni valamit az idéni termésről; valamit csak adott Isten, de csak valamit, mert ha azt találhók mondani, hogy sok búzakalagya. (kereszt)

a töröküzára jó kilátás, bor bőven lesz, azonnal „Zuschrift” megyen a katonasághoz, hogy a leg-haszálhatóbb egyének, mintegy 100 ember emény senyli esendőre vezesse mellett, menjen ek z ekuzóra. Azért t. olvasónk elégedjenek meg annyival: Isten nem hagyott el.

* **Augustus 5-én,** miat halála év fordulatai napján tartották meg s. Ferencz rend-kegyházában a gyász isteni tiszteletet a boldog emlékeztető gr. Lázár Mórért, kinek legyen áldott emlékezte közöttünk!

* **Az „Alföldi Hírlap”** egyveleg írja nagyon zavarba hozott bennünket, a hogy végre elkedző palóczi Horváth Mariát kasszonyunk czimezven. Mi eddig ugy tudjuk, hogy övegyasszony volt. Kérünk tisztelettel közölnék egy kis felvilágosítást, vagyis helyreigazítást, mert ebből már szóvita lett ki nálunk. Ez pedig áll a 11-ik számban.

* **A „M. U.” szerint Kossuth Lajos** a váci választó kerület egyhangulag képviselőjének kiállotta ki.

A maroszecki és m.-vásárhelyi „Honvéd-szegélyező egylet” folyó hó 18-án délelőtt 9 órakor, az Apollo-teremben közgyűlést fog tartani; miről az érdekeltek ezemel szivesen értesítettek. Maros-Vásárhelyt 1867. augusztus 8-án.
Szabó János, alelnök.
honvédoragy.

T. előfizetőkink közöl többen fel-értezték multikori nyillevélünkért, mert az igen természetesen csak azokhoz volt intézve, a kik hátralekban voltak, a sietség miatt azonban mindenkinék elküldettük, mi bocsánat mellet, légyen tudomásul.

Szerkesztői izenetek.
— **„Kérlek.”** T. kasszony! vetnik bebes sorait, a küldöttet legközelebről a „Sz. N.-ba, a más kettőt is olvasandja kegyed nekemokra. Arra is megtettük volt izen-tünket. Egyébránt magyalevelet lesznak bírtak itézni.
* **„Mikor daloltátok a mi notáinkat.”** Sor jön reája mindenesetre; az „Egy var rojónj” nem használható; ifju; azonban kilencszerezi átdolgozás után jó lenne; az eszme maga jó. Csak előre; ne eszégüljünk!
— **„Lassan jár az Isteni utra.”** Megengedez, ha nyíltan kimondom, te ezen egyetlen utra vagy hivata, vagy a szaraz történelemre!! Ez legyen hat pályád választóit czéja. Köszönöm.

— **„Néma gondolatok a lányok tikre felett.”** Van nekem események ez életben, melyekben a szerencsés elítelt bámi oltast nyavilgára hozni, mi egy szende hólyagny, har a díszet koronájából, pirt ostene rojónj arczára. Ha megengedez; összeküldök ötletcsik. Egyébránt kezdésbe szolgaltattuk? Rendelkez magyalevelet.

— **A pesti július 25-én keltett barfai leírójának.** Nem érthetjük, ha a lapba közöljük mint felelet, vagy tán jó lesz e tárgyat, miniat már tényleges légy által egyégy forrtunk, elhagyjuk. Ott sor felvilágos.
— **„Száradt a lomb.”** Ez nagyon rég elpengett eszme, azonban szivesen vesznék egészen eredeti. Kérjük szépen, nálunk egy szerkesztőnek a világ minden nyelvén ír közzététel ismeri kell, különösen pedig „Beranger”-t, mert az emberek oly ávalvák, hogy hamisított levelekkel lesznak.

— **A honvéd árva.** Szívünkbe vártam én! Sok szerencsét az új pályához. Barba a kontrák egész csapatját látnak evészlani, a zavarosban haladni, hanem ön előttünk a munkások cserkozorujára méltó.

— **Görgei Arthurhoz.** „Karaffa eszme.” Egy kissé várnunk kell velük. Az ifjakot tisztán emelnek, s a szabad lélek fontlelő közzetése. Munkait önnek kiérdemelni igyekszünk.

— **„Bepillantók” és „A barátságos.”** Ezerszer megemutottuk, hogy alvólval bekköltött levelet e nem fogadunk. Lássá uram, közlebről kik ament levetil csaknak meg. Kérjük nevet, aztán izenésenként megversztünk.

— **A Suedler F. 2. Jól van bajtárs!** Lam most nem ingyen vettél a ósvargó pótkát díjat. Partfogóitok kegyebe foglak ajánlani.

— **Jövő szerint 1867.** E költemény nem áll ott, hogy egyelőre közlehesük, azonban javítás mellet adható.
— **„Mióta titkeket.”** Ez jó. Közlebről. Itt is e név valódságában közzelünk. Ha így lenne, tesszen vlóvól nevet átadni. Kérjük, ha ön egy lapot olvas tele alvólval, hogy ténik az?

— **„Ne sírj.”** Tüdök, hogy mihely a sánidák beill-nak, önk mind a szerencsés költemények irásának adjak magukat. Ily tehetség akarémlyen balladára képes.
— **Hosszan szegélyő sorsa.”** Az alaktás némi gyakorlatlagra támaszkodik, de ez meg nem elég. Minő prózai kezdés példánk az: „Elemenai vált a nyomorúsok?”
— **Nem panaszok.”** Ez már más! Sor kerül rá.

— **A hon hat oszlopa.”** Ez most se jó. Az idegeli költemény olymanká kell lennie, melyben a szerkesztő, ezelen szerencsésnek a néháy képviselővel közösen, elismerte, hogy van székelykivándorlás, önel egyégy tehát ama másik ur is, ki azt állította, hogy nincs székelykivándorlás — Eszertában maradtak.

— **Még egy pár szó a székely kivándorlás eszmeje** s annak megakadályozása tekintetéből felállítani szándékolt. „Székelyszegélyező-egylet” szükséges volna élen. E zik-ek csak lapunkat compromittálhók, miniatan Pesten meg- valóban volt már ártóval, s annak megakadályozása felett. Tehát egy miniszter s neháy képviselő közösen, elismerte, hogy van székelykivándorlás, önel egyégy tehát ama másik ur is, ki azt állította, hogy nincs székelykivándorlás — Eszertában maradtak.

Felelős szerkesztő: **ORBÁN JÓZSEF.**